



## Çocuğa karşı Cinsel Sömürü ve İstismarın Önlenmesi Politika notu



**ÇTCS MÜCADELE AĞI**  
ÇOCUKLARA YÖNELİK TİCARİ CİNSEL SÖMÜRÜYLE MÜCADELE AĞI

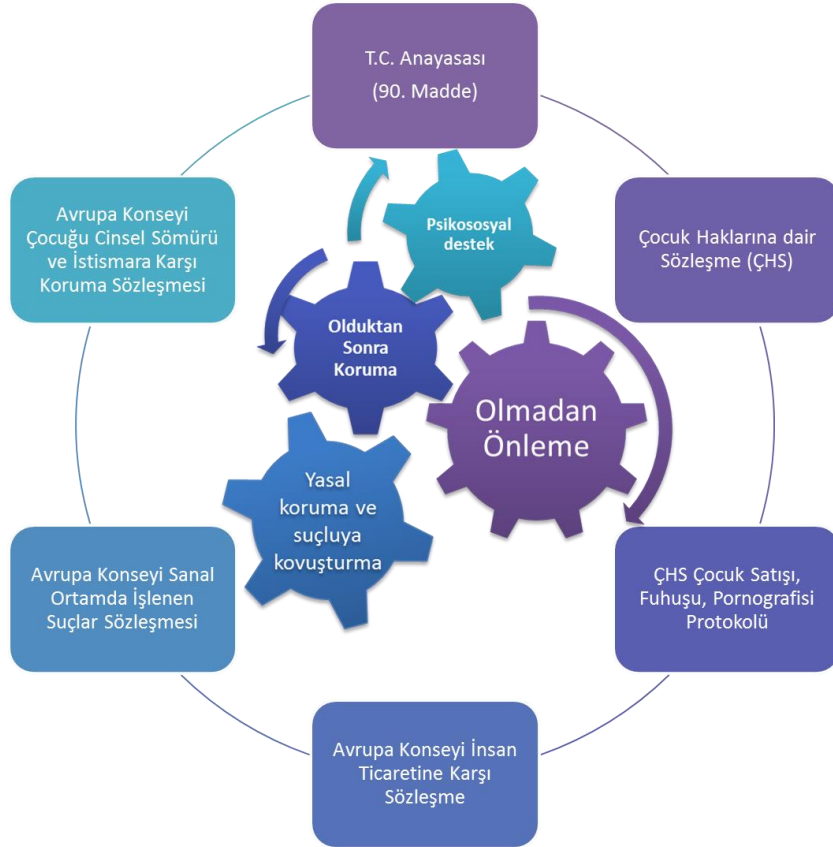


**2013 ceza istatistiklerine göre çocukların cinsel bütünlüğe karşı en az 19757 suç davası açılmış, toplam cinsel saldırı suçlarının %46'sı, bunlardan 14417 mahkumiyet almış, toplam mahkumiyetlerin %61'i!**

(Adalet Bakanlığı, 2013)

Çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismar tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de toplumun her kesiminde çocukların sağlıklı fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal gelişimine zarar vermekte, çocukların hayatlarında onarılmaması çok güç kalıcı etkiler bırakmaktadır. Bu etkiler ülkelerin sosyal barışını sarsmakta, adalete ve devlet sistemine olan inancı da zedelerken ekonomik olarak da sağlıklı ve yaratıcı işgücünü etkilediği için ülkelerin kalkınmasına da olumsuz etki yapmaktadır.

Oysa, **çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismar önenebilir!** Atılması gereken tüm adımlar Türkiye'de dahil Avrupa Konseyi üyesi 47 ülkenin yetkilileri ve tüm dünya ülkelerinden uzmanların katkılarıyla belirlenmiş uluslararası yasalarda açık bir şekilde belirtilmiştir.



**Çocuğa Karşı Cinsel Sömürü ve İstismarı Ne Demek?**

**Çocuk Cinsel İstismarı**

Çocugun ne olduğunu kavrayamadığı, bilgilenmiş rıza veremeyeceği, gelişimsel olarak hazır olmadığı cinsellik içeren bir aile çocuğu dahil etmek olarak tanımlanır. Çocuklar hem yetişkinler hem de diğer çocuklar tarafından cinsel istismara uğrayabilir; burada önemli olan yaşları ya da gelişimsel düzeyleri ne olursa olsun mağdur ile sorumluluk ya da güven ya da güç ilişkisi içinde olmalarıdır. (Dünya Sağlık Örgütü)

**Çocuğun Ticari Cinsel Sömürüsü**

Çocukları içeren pornografi, seks turizmi, cinsel sömürü, kölelik, insan ticareti/satışı, fuhuş, işyerinde ekonomik gücü kullanarak yapılan cinsel şiddet.

**Çocuk Pornografisi**

Çocuğu tasvir eden ve cinsel uyarılma amacıyla kullanılan materyaller ya da cinsellik içeren görseller

**Çocuk için Cinsel Şiddet Neyi İfade Ediyor?**

<p><b>Eğitim</b></p> <p><b>Çocuğun suçu değil!</b> Ancak, cinsel sömürü ve istismar mağduru çocuklar <b>okullarından ayrılıyor, dışlanıyor, rehabilitasyonlarının büyük bir parçası olan eğitimlerinden mahrum kalıyor.</b> Cinsel istismar riski korkusu anne-babaları <b>aşırı korumacı</b> yaparak çocukların ve gençleri sağlıklı bir eğitim hayatı için eğitimin bir parçası olan akranlarıyla sosyalleşme konusunda sınırlamalar getiriyor.</p> <p><b>Çocuğun bedeni kendisine aittir! Bu erken yaşta çocuklara öğretilmelidir!</b></p>	<p><b>Sağlık</b></p> <p><b>Önleme, rehabilitasyon, koruma mümkün!</b> Cinsel sömürü ve istismara maruz kalan çocuk hem fiziki hem de ruhsal sağlığı zarar görmüştür. Cinsel sömürü ve istismar mağduru çocuk, sağlık çalışanları tarafından iyice muayene edilmeli, çocuğu ürkütmeden öykü alınmalı ve çok disiplinli bir yaklaşımla tedavi ve rehabilitasyon yapılmalıdır. Sağlık çalışanları bu olguları acilen adli ve sosyal hizmet yetkililerine bildirme sorumluluğu yönünde eğitilmelidir. Konuya halk sağlığı bakışıyla yaklaşıp birincil önleme faaliyetleri sağlık sektörü tarafından yürütülmelidir.</p>
<p><b>Adalet</b></p> <p><b>Çocuk cinsel istismarında ve sömürsünde çocuğun rızası yok!</b> Cinsel dokunulmazlığa karşı suç isleyenlere “çocuğun rızası” kavramı üzerinden <b>cezasızlık</b> yaratılıyor. Yasalar çocuklarla yalnızca bir kez görüşme yapılmasını ve bu görüşmenin daha sonraki kullanımlar için kayda alınmasını öngörürken, hukuk süreçlerinde çocukları çoğuyla birden çok görüşme yapıldığı ve çocukların birkaç kez fiziksel muayeneden geçirildikleri anlaşılmaktadır. (Paslı 2009) <b>Çocukların ve yakın çevrelerinin adalete inancı zedeleniyor!</b></p> <p><b>Sessiz kalıyorsanız suçlusunuz!</b></p>	<p><b>Yoksulluk</b></p> <p>Çocuklara cinsel sömürü ve istismar, yetişkinlik döneminde akıl sağlığında bozulma, kronik depresyon, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı, riskli cinsel davranışlara yönelme olumsuz sonuçlara yol açtığı belirtilmektedir (Gilbert 2009). Mağdurlarının işsiz kalma ve düşük gelir riskleri daha fazladır (Barett ve Kamiya 2012). <b>Çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismar yoksulluk kısır döngüsü yaratıyor!</b></p> <p><b>Önlenmesi için kaynak sağlayın!</b></p>

Çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismar son bulduğunda hepimiz için daha güvenli, daha sağlıklı, daha eşitlikçi bir gelecek kurabiliriz.

5te1.cocukhaklariizleme.org

#CinselSiddeteSon

# Çocukları Korumak için Sessizliğı Bozmalıyız!

Araştırmalar ve rakamlar ne diyor?



**Her ay adli tıp kurumuna 650 çocuk cinsel istismarı vakası gönderiliyor!**

(Adalet Bakanlığı, 2014)

**Her yıl 91 bin kız çocuğu anne oluyor ve tüm evliliklerin 3'te 1'ini 18 yaş altı kız çocukları oluşturuyor!**

(UNFPA, Dünya Nüfusunun Durumu Raporu 2014)



15 ile 24 yaşları arasındaki kız çocukları ve genç kadınların **%11'i 15 yaşına**

**gelmeden** partnerleri dışında bir kişi tarafından kendi iradeleri dışında **cinsel ilişkiye ya da diğer cinsel fiillere zorlandıkları**nı bildirmişlerdir, **15 yaşının üzerinde bu oran %6'dır.**

Aynı yaş grubunda **eşleri tarafından cinsel şiddete maruz kalmışların oranı ise %14.**

(Kadına karşı Şiddet Araştırması, 2009)



**Bilgi ve veri eksik**, araştırmalar genelde tıp alanında, **sosyal bilimler bu konuda yeterince çalışma yapmıyor!**

**Türkiye'deki araştırmalar** çocuğa karşı cinsel istismar bağlamındaki farkındalık, teşhis ve bildirim konusunda temel betimleyici veriler sunarken **yaygınlık, görünme sıklığı, önleme ve tedavi gibi başlıkları ele almamaktadır. Çocuğa karşı cinsel sömürü** (fuhuş, pornografi, internette sömürü, cinsel amaçlı çocuk ticareti, seks turizmi) **konuları neredeyse hiç araştırılmamıştır.**

Yaygınlıkla ilgili araştırmalarının sınırlı kalması bir yana; olayları, **zaman içinde sergilediği eğilimleri** (yıllar içerisinde tekrarlanan) **coğrafi dağılımı ve ilgili risk faktörleri hakkında herhangi bir araştırma yok!**

(ICC, 2014)



Son yıllarda yapılan yaygınlık araştırmalarında çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismar ile ilgili çıkan oranlar ise şöyle:

**Ortaokul öğrencilerinde %6,4** (Yıldırım et al. 2013), **liseye giden kız çocuklarında %13,4** (Alikışıfoğlu et al. 2006).

Üniversite öğrencileri arasında yapılan çocukluk dönemi olumsuz deneyimler araştırmalarının birinde **çocukluk çağında cinsel istismar yaşayanların oranı %28** (Eskin et al. 2005) olarak bulunmuştur.

## Hepimiz çocukları korumakla yükümlüyüz!



## Nasıl mı?

### Önleyici tedbirler

- Erken çocukluk döneminden başlayarak çocuklar için, anne-babalar için, çocuklara bakım ve eğitim hizmeti verenler için ve çocuklarla çalışan profesyoneller için Avrupa Konseyi'nin 5te1 Kampanyası ve benzeri **bilgilendirme kampanyaları ve eğitimleri** Aile Sosyal Politika Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından STKların katılımıyla yapılmalı,
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından **toplumsal cinsiyet eşitliği ve cinsel ve üreme sağlığı eğitimi** müfredata aktarılmalı,
- Çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismarın önlenmesine yönelik **kanıtlara dayalı uygulamalar geliştirmek için politika** kararlarını almamızı sağlayacak amacıyla vaka ve yaygınlık oranları, zaman içindeki eğilimleri ve olguların coğrafi dağılımını anlamamızı sağlayacak, risk faktörlerini belirleyici epidemiyolojik araştırmalar yapılmalı.

### Koruyucu tedbirler

- **Çocuğun mağdur ve suç tanığı olduğu unutulmamalı**, acilen koruma hizmetleri verilmeli! **Güvenlik ve adli hizmetler koruma hizmetinin parçası** olarak tek elden çocuk gelişimi, psikolojisi, tıp, sosyal hizmet, cinsel sömürü ve istismarı mağduru çocuklara ilk yardım, ara tedavi ve uzun süreli rehabilitasyon hizmetine kadar gidecek süreçte ilgili uzmanlardan oluşmuş **karma disiplinlerin ve meslek elemanlarından oluşmuş bir ekip** ile Çocuk İzlem Merkezlerinde ve üniversitelerin Çocuk Koruma Birimlerinde gerçekleştirilmeli,
- **Çocuğa suçlu izlenimi ve duygusu yaratacağı için** ve uzun dönemde rehabilitasyon çalışmalarını olumsuz etkileyeceğı için **çocuk güvenlik ve adli hizmetlerin verildiğı birimlere götürülmemeli**,
- Özellikle küçük yerlerde çocuklarla çalışanların (eğitim, bakım, sağlık, sosyal hizmet, vb.) bildirimleri ve bildirimleri sonucu karşı karşıya kalabilecekleri tehdit ve şiddeti önlemek açısından **çocuğa cinsel sömürü ve istismar olduğuna dair bildirimlerin anonim tutulması, bildirenin korunması ve destek verilmesi yasal güvenceye alınmalı**,

### Kovuşturma

- **Çocuğun mağdur ve suç tanığı olduğu unutulmamalı!** Çocuğun ifadesi tek seferde Çocuk İzlem Merkezlerinde ve üniversitelerin Çocuk Koruma Birimlerinde gerçekleştirilmeli,
- Asli hukukta başlayan çocuğa cinsel sömürü ve istismar davaları, ceza davalarına dönüştüğünde **süreç tekrarlanmamalı**,
- Çocuğa cinsel sömürü ve istismar yapan suçlunun cezalandırılması çocuğa verdiği zarar, hukukta orantılılık ve birey olarak çocuğun ve bir grup olarak çocukların yüksek yararı gözetilerek, cezasızlığa yer vermeyecek şekilde yapılmalı,
- Çocuğa cinsel sömürü ve istismar yapan suçlunun kamu idaresinde çalışan biri olması durumunda Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'daki soruşturma izni şartlarının aranmaması ve ağırlaştırıcı koşul olarak kabul edilmesi kanuni güvenceye alınmalı,
- Cinsel sömürü ve istismara maruz bırakılan çocuklar kendilerine yapılan büyük haksızlığın telafisinin yapıldığının ve suçlunun cezalandırıldığı bilgisi de dahil adaletin yerine geldiğı bilgisinin çocuğun rehabilitasyon çabalarının da bir parçası olarak çocuk tarafından bilinmesi sağlanmalı,
- Mahkeme kararı bir uzman görüşü ile alınmamalı, en az 3 uzmandan – çocuk gelişim uzmanı, psikolog, sosyal hizmet uzmanı – oluşmuş bir komisyon görüşü ile karar verilmeli.

### Rehabilitasyon

- Cinsel sömürü ve istismara maruz bırakılan çocuklar için koruma sistemine girer girmez başlayan tedavi ve terapi çalışmaları ile çocuk iyileşebilir, bu nedenle güvenlik ve adli hizmetlere ayrılan bütçe gibi rehabilitasyon hizmetleri için ayrı ve ilgili dava sayıları göz önüne alınarak yeterli bütçe ayrılmalı,
- Cinsel sömürü ve istismar mağduru çocuklar için özel rehabilitasyon hizmetleri artırılmalı, çeşitlenmeli ve çocukların hizmet kurumlarından kaçmasını ya da uzaklaşmasını önlemek için çocukların katılımıyla planlanıp uygulanmalı.

## Ne için çağrı yapıyoruz?

- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) Çocuk Hakları İzleme Komitesi'nin daimi bir komisyona dönüşmesi,
- Avrupa Konseyi Çocuğun Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunması (Lanzarote) Sözleşmesi (özellikle 18-24 arasındaki maddeler temelinde) ve diğer ilgili uluslararası yasalar ışığında Anayasa ve yasalarda değişiklik,
- Çocuğun cinsel sömürü ve istismardan korunması için kayıt sistemi ve düzenli, ayrıştırmış istatistik sistemi,
- Çocuğun cinsel sömürü ve istismarı suçu faillerin kaydı ve bir daha bu suçu işlememeleri için izlenmeleri,
- TÜBİTAK ve TUBA desteği ile bir araştırma gündemi belirlenmesi ve araştırmalara (özellikle tekrarlanan araştırmalara) destek verilmesi,
- Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı teşkilat yapılanmasında içinde çocuğun savunuculuğunu yapacak "çocuk koruma görevlisi" adi altında yeni bir yapı kurulması,
- Yüksek Öğretim Kurumu kararıyla çocukla ilgili tüm yüksek öğretim bölümlerinin çocuk hakları, çocuk gelişimi ve çocuk koruma eğitiminin zorunlu ders olarak okutulması,
- Çocuğun rehabilitasyonu zorunluluğunun yasal güvenceye alınması.

## Yasalarda nelerin değişmesini istiyoruz?

- Ceza Kanunu düzenlemesi, çocuğun ilişkiye girdiği kişinin çocuk üzerindeki yetkisi, ilişkinin biçimi gibi konuları rıza yaşı bakımından özel faktörler olarak dikkate almamıştır. Bu da on beş yaşını doldurmuş olan çocukların cinsel sömürü eylemlerine karşı korumasız bırakmaktadır.
- Aynı zamanda, erken yaşta evlendirilmenin cinsel sömürünün araçlarından biri olduğu dikkate alınarak, özellikle kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesinin önüne geçecek özel önlemler alınmalı, evlilik yaşını doldurmamış çocuklarla evlenme özel bir suç olarak düzenlenmelidir.
- Ceza Kanununun 103.maddesi çocukların cinsel istismarını düzenlemektedir. Ancak madde metni yazılırken suç failinin/aracının çocuğun ağabeyi, babası vb. yakınları olması ve istismarın uzun yıllar sürmesi halinde çocuğun rızasıyla ilgili sakatlanma göz önüne alınmamıştır. Bu durumdaki çocuk uzun süre istismara maruz kalmasına rağmen konuşmaya cesaret edemezse cebir olmadığı ve rızaya dayalı birliktelik olduğunun varsayılması gibi bir risk ile karşılaşmaktadır. Bu düzenlemenin değiştirilmesi ve çocukla ilişkiye giren kişinin kimliğine göre suçların tarif edilmesi ve çocuğun korunmaya çalışılan menfaatine uygun biçimde müeyyide konulması gerekmektedir.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı mevzuatı gereği duygusal, cinsel ve/veya fiziksel istismara uğramış çocuklar için oluşturulan Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezlerinin tanımı yer almakla birlikte bu Merkezlerin kurulması bakımından uyulması gereken esaslar (örneğin sayıları, kapasiteleri) ile yaygınlaştırılmalarına yönelik ilkeler de yasa ile belirlenmelidir.
- Konu hakkında çalışan kolluk, sağlık çalışanları vb. tüm görevlilerin görev tanımları ve izleyecekleri prosedür bir yönetmelikle ayrıntılı şekilde düzenlenmelidir. Saldırıya maruz kalanlara gebelik testi uygulanmalı, bulaşıcı hastalıklara karşı önlem alınmalı ve mağdur bu konuda bilgilendirilmeli ayrıca psikolojik destek alması sağlanmalıdır. Aynı zamanda şiddet, istismar vb. olayların belirlenmesi, bildirimi, sevk ve başvuru yolları, tedavi ve takibi ve adli makamların olaya el koyma süreci de düzenlenmelidir.

- Çocukların cinsel istismarını önlemeye yönelik olarak veri toplamak, araştırma yapmak da dâhil olmak üzere gerekli tedbirleri almak konusunda Devletin yükümlülüğü mevzuatta açık olarak düzenlenmelidir.
- Encest ayrı bir suç olarak düzenlenmemiştir. Bu nedenle, encestin mevzuatta ayrıca düzenlenmesine ihtiyaç vardır. Aynı zamanda Ceza Muhakemesi Kanununda yapılacak bir düzenleme ile encest mağdurlarının ve onlardan doğanların korunması, kimliklerinin gizlenmesi gibi olanaklar da öngörülmelidir.
- Benzer bir düzenleme çocukların yasa dışı cinsel ilişkiye zorlandıkları eylemlere ilişkin davalarda tanıklık etmeleri ile ilgili de yapılmalıdır.
- Aynı zamanda bir suçun mağduru olan çocuğun adalet sistemi içerisinde ikincil mağduriyet riskini ortadan kaldırmak için önem alınmalıdır. Bu önlemlerin başında, mağdurun soruşturma ve kovuşturma aşamalarının tamamında hak ve onuruna ihtimam gösterilmesi gerekmektedir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Ceza Hukuku ve Ceza Usul Hukuku Çerçevesinde Mağdurun Durumu ile İlgili R (85) 11 Sayılı Tavsiye Kararı bu konuya ilişkin düzenleme yapılırken dikkate alınmalıdır.
- Ceza Kanununda (md. 234) ve Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yön ve Kapsamına Dair Kanunda (md. 3) çocuğun kaçırılması ve alıkonulması, on altı yaşını bitirmemiş çocukları kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Sözleşme gereği bunun yaş sınırı olmaksızın tüm çocukları kapsayacak şekilde düzenlenmesi yerinde olacaktır.
- Ayrıca her türlü kaçırma olayında çocuğun mutad meskene iadesinin yasa ile düzenlenmesi gerekmektedir. Şiddet suçuna maruz kalan çocuğun uğradığı zararların giderilmesi ve adli mekanizmada yardım edilmesine yönelik hizmetlerin bulunması konusunda Devlete objektif sorumluluk getirici bir düzenleme bulunmamaktadır. Avrupa Konseyi 1985 tarihli Mağdurların Zararlarının Giderilmesi Sözleşmesine taraf olunması ve bu konuda uygulamayı düzenleyecek bir kanunun hazırlanması gerekmektedir.
- Çocuk kaçırma suçları ile mücadele yöntemleri arasında, çocuk kaçırma suçu işleyen faille ilişkin özel bir veri tabanının oluşturulması ve bu suçlarla mücadele için ulusal ve uluslararası işbirliği yapılmasına özel bir önem verilmektedir. Bu amaçla veri tabanı oluşturulması ve bunların adli mekanizma içerisinde ortak kullanımına yönelik bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

**Hep birlikte çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismarı önleyebiliriz, sonlandırabiliriz. Cinsel şiddetin kabul edilmediği ve yasal ve toplumsal olarak hoşgörülmediği bir dünya için bize katılın!**

[5te1.cocukhaklariizleme.org](http://5te1.cocukhaklariizleme.org)

[#CinselSiddeteSon](https://twitter.com/CinselSiddeteSon)